

Grimstad, 21.12.2020

Høringsuttalelse om endringer i forskrift om fosterhjem

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold og overgrep gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta barnet, deres pårørende og etterlatte. Stiftelsens innspill vil derfor avgrenses til punkter i høringsnotatet som er får betydningen for denne gruppen. Høringsuttalelsen vil følge høringsnotatets kapittelinndeling.

Punkt 3 Krav om opplæring

Krav om at fosterforeldrene skal motta opplæring

Departementet fastholder forslaget om at det bør innføres krav om at fosterforeldre skal ta imot grunnleggende opplæring *før* et barn flytter inn i fosterhjemmet, som innebærer at fosterhjemmet bare kan godkjennes dersom fosterforeldrene har gjennomført grunnleggende opplæring. Unntak foreslås for akutt plasseringer, men opplæring foreslås i disse tilfellene å gjennomføres så snart som mulig etter at barnet har flyttet inn.

Stiftelsen støtter departementets forslag om å lovfeste et krav om at fosterforeldre må gjennomgå generell opplæring *før* et barn flytter inn. I akutte saker bør det åpnes for at opplæring og godkjenning kan gis kort tid etter at barnet har flyttet inn. Stiftelsen har troen på at dette kan styrke kvaliteten på fosterhjemmene og i tillegg sikre at også familie- og nettverks plasseringer gjennomgår samme grunnutdanning som andre fosterhjem. Erfaringer fra Stine Sofies Senteret viser at fosterforeldre i familie- og nettverk, har vel så stort behov for opplæring som andre fosterforeldre.

Krav til innhold i opplæringen

Departementet foreslår at det inntas et krav i fosterhjemsforskriften § 3 om at opplæringen skal være i tråd med nasjonale faglige anbefalinger. Stiftelsen støtter innføringen av innholdsmessige krav til opplæringen, det er av stor betydning at alle fosterhjem uavhengig av hvilken kommune de tilhører,

ytes et likeverdig tilbud. Stiftelsen er videre positiv til at det innføres en rettslig standard i forskriften, jf. ordlyden «i tråd med nasjonale anbefalinger». På denne måten kan opplæringens innhold endres av Bufdir ved behov og i takt med samfunns- og forskningsutvikling, uten at det er nødvendig med lov- eller forskriftsendringer.

Som nevnt i høringsnotatet, kan opplæringstilbudet ytes av Bufetat, kommunen eller av private aktører. Stiftelsen mener tilsyn av opplæringstilbudet som gis til fosterhjemmene vil bli et viktig virkemiddel for å sikre at den nasjonale opplæringsnormen faktisk etterlevs. I denne sammenheng vil vi for øvrig vise til, og stille oss bak Barneombudets merknad om bruken av private aktører i forbindelse med tilsyn:

«Barneombudet vil også adressere en problemstilling som i den senere tid har blitt stadig mer aktuell. Det siste året har vi ved flere anledninger sett at private aktører har blitt leid inn for å mene noe om barneverntjenestens arbeid eller organisering. Et eksempel på dette er granskingen av tre barnevernssaker i Samnanger kommune. Vi kan ikke vurdere kvaliteten eller hensiktsmessigheten av denne type arbeid, men vil på generelt grunnlag vise til at staten og kommunene må være forsiktig med å treffe avgjørelser utelukkende basert på denne type rapporter og arbeid. Vi vil i denne sammenheng påpeke at vi har offentlige tilsynsmyndigheter som har i oppgave å vurdere om barneverntjenesten driver forsvarlig og innenfor lovverket.»¹

Punkt 4 Plikt til å dokumentere vurderingene av om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem

Departementet foreslår at kommunens plikt til å dokumentere sine vurderinger av om noen i barnets familie eller nære nettverk kan velges som fosterhjem, presiseres i forskrift. Departementet mener det av pedagogiske grunner vil være tjenlig å innta både vurderings- og dokumenteringsplikten i forskriften selv om dette vil innebære at vurderingsplikten kommer frem både av lov og forskrift. Stiftelsen støtter dette, disse pliktene henger tett sammen og vi mener følgelig en pedagogisk påminnelse i forskriften kun er positivt.

¹ [Høringssvar fra Barneombudet](#) - Rammesvilkår for private tjenesteytere i barnevernet (2020)

Punkt 5 Ansvar for godkjenning av fosterhjem

Departementet foreslår at ansvaret for valg og godkjenning av fosterhjem samles hos omsorgskommunen.² Videre foreslås det en undersøkelses- og informasjonsplikt for omsorgskommunen. Undersøkelsesplikten skal sikre at omsorgskommunen får nødvendig informasjon fra fosterhjems kommunen om det aktuelle fosterhjemmet er egnet og til barnets beste. Informasjonsplikten som pålegges omsorgskommunen skal sikre at fosterhjems kommunen får vite at barnet er plassert i sin kommune. Stiftelsen støtter forslaget da vi mener et samlet ansvar hos omsorgskommunen vil sikre bedre kontinuitet i oppfølgingen av barnet fra den kommunen som kjenner barnets situasjon best. Vi mener videre det er viktig at omsorgskommunen pålegges en undersøkelses- og informasjonsplikt, men stiller spørsmål ved om fosterhjems kommunen bør ilegges en tilsvarende opplysningsplikt i slike tilfeller. Vi frykter at barn kan bli plassert uten at verken omsorgs- eller fosterhjems kommunen har tilstrekkelig innsyn i det aktuelle fosterhjemmets egnethet. Vi mener det er viktig å sikre et forpliktende og godt samarbeid rundt barnet.

Departementet foreslår videre å opprettholde en unntaksbestemmelse som gir fosterhjems kommunen mulighet til å foreta den endelige godkjenningen av fosterhjemmet. Det vises til tilfeller der barnet flyttes til et fosterhjem som ligger langt unna omsorgskommunen. Stiftelsen har forståelse for at dette kan være praktisk, men frykter likevel at unntaket vil kunne utvanne den klare hovedregelen om at det er omsorgskommunen som skal ha det samlede ansvaret. Vi mener det i så fall bør presiseres at dette skal være en snever unntaksbestemmelse.

Punkt 6 Oppfølging av fosterhjem

Departementet foreslår å presisere i forskriften at kommunens oppfølging skal være helhetlig og tilpasset den enkelte fosterfamilie og det enkelte barn. Stiftelsen støtter forslaget om å presisere innholdet i kommunens oppfølging. Vi mener imidlertid hva som ligger i «helhetlig» og «tilpasset» oppfølging må utdypes nærmere i forskriften, eller i rundskriv som forplikter kommunene.

Departementet har presisert at «helhetlig» oppfølging innebærer at barnevernstjenesten må se på økonomiske, praktiske og faglige virkemidler og tiltak ovenfor fosterhjemmene i sammenheng, samt være en pådriver for, og koordinere bistand fra andre tjenester som barnet har behov for. Denne formuleringen kan med fordel komme frem av forskriften eller av et tilhørende rundskriv. Vi vil ellers

² **Omsorgskommunen** er kommunen som har reist barnevernssaken og som har ansvar for oppfølging og kontroll med fosterhjemmet. **Fosterhjems kommunen** er den kommunen der fosterhjemmet ligger.

minne om forslaget om opprettelsen av en barnekoordinator for barn som har behov for sammensatte tjenester.³ Stiftelsen spilte her inn at målgruppen for barnekoordinatoren også må omfatte barn som har vært utsatt for vold eller overgrep og deres familier, det være seg biologiske eller fosterfamilier. Vi tror at det vil være viktig at barnevernstjenesten har et tett samarbeid med en slik koordinator for å sikre et godt tjenestetilbud til utsatte barn i fosterhjem.

Departementet har videre presisert at «tilpasset» oppfølging innebærer å skreddersy oppfølgingen og ulike tiltak til ulike målgrupper, slik at både barna og fosterforeldrene får støtte på de områdene de strever med eller opplever som mest relevante. Denne formuleringen kan med fordel komme frem av forskriften eller av et tilhørende rundskriv. I vårt høringssvar til NOU 2019: 18 Trygge rammer for fosterhjem, presiserte vi betydningen av å utvikle en oppdatert oversikt over tiltak i kommunen, slik at familiene sammen med den kommunale barnevernstjenesten enklere kan navigere seg og finne ulike tiltaksalternativer. I vårt høringssvar til Ny Barnevernslov,⁴ presiserte vi betydningen av barnevernstjenestens oppfølging og utarbeidelse av planer. Det er viktig at disse planene oppdateres jevnlig i takt med barnets behov. Erfaringer fra Stine Sofie Senteret viser at barnevernstjenestens oppfølging av familiene noen ganger fremstår som vilkårlig. Stiftelsen mener derfor det er viktig at det utvikles faglige standarder for hva som er forsvarlig oppfølging av både biologiske foreldre og fosterfamilier. En forutsetning for at barnevernstjenesten skal kunne gi forsvarlig oppfølging er at de har tilstrekkelige midler og ressurser. Stiftelsen opplever at de ansatte i barnevernstjenesten har for mange saker per ansatt og at dette går utover kvaliteten i oppfølgingen av familiene. Ved en fremtidig overføring av mer ansvar for barnevernstjenesten fra stat til kommune må man ta høyde for denne problematikken.

Departementet foreslår videre at kravene til innhold innføres som et supplement til dagens minstekrav om antall oppfølgingsbesøk, og ikke som en erstatning for dette slik flertallet i fosterhjemsutvalget foreslo. Stiftelsen stiller seg bak fosterhjemsutvalgets mindretall og departementets forslag – det er viktig at det stilles minstekrav til oppfølgingsbesøk, vi frykter at oppfølging ellers lett kan bli vilkårlig og avhengig av kommunens ressurs- og kapasitetssituasjon. Det er også viktig å møte, se, og snakke med barna for å kunne oppdatere planer jevnlig i takt med barnets behov.

³ Se Bedre velferdstjenester for barn og unge som har behov for sammensatte tjenester – samarbeid, samordning og barnekoordinator; se også Stine Sofies Stiftelses [høringsuttalelse](#) punkt 5.2 vedrørende målgruppen for barnekoordinatoren.

⁴ Se Stine Sofies Stiftelses høringsuttalelse til Ny Barnevernslov s. 15 vedrørende oppfølging og planer.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard

Generalsekretær

Stine Sofies Stiftelse

Malin Albrechtsen van der Hagen

Juridisk rådgiver

Stine Sofies Stiftelse